

منتورشیپ (Mentorship)

منتورینگ (Mentoring) یا منتور شیپ یک فرآیند آموزشی و یادگیری کسب شده از تجارب شخصی با توسعه روابط متقابل بین دو فرد متفاوت از نظر سن، شخصیت، سیکل زندگی، وضعیت حرفه ای و اختیارات می باشد و معمولاً مدت آن طولانی و ممکن است چندین سال طول بکشد.

پرسپتورشیپ (preceptorship)

پرسپتورشیپ یک رویکرد یاددهی و یادگیری است که طی آن مدرسان بالینی با تجربه به عنوان الگوی نقش، وظیفه حمایت و آموزش دانشجویان یا همکاران تازه کار را در قالب یک رابطه یک به یک، و در مدت زمانی معین به عهده می گیرند. پرسپتور یک مدرس مجربی است که تدریس می کند، آموزش می دهد، نظارت می کند و به عنوان یک مدل برای دانشجو یا همکار تازه کار برای یک مدت مشخص و با یک برنامه رسمی می باشد.

تفاوت منتورشیپ و پرسپتورشیپ

در منتورشیپ و پرسپتورشیپ بیانگر رابطه ای است که در آن یک فرد مسن تر، خردمندتر و با تجربه تر به عنوان یک معلم خردمند، قابل اعتماد، رازدار و الهام بخش، به افراد جوانتر برای پرورش و

تفاوت منتورشیپ و پرسپتورشیپ

نویسندگان: دکتر حسین کریمی مونقی، طاهره بلوچی بیدختی، علی مشکین یزد و سیدمصطفی محسنی زاده

دفتر توسعه آموزش علوم پزشکی

دانشکده پرستاری و مامایی مشهد

مقدمه:

در نظام های آموزش رشته های علوم پزشکی دو رویکرد منتورشیپ و پرسپتورشیپ از گذشته های دور مطرح بوده است. این دو رویکرد در حرفه آموزشی اهمیت زیادی دارند، برخی اینها را اساس یادگیری وظایف حرف ای می دانند. در متون گاهی این دو اصطلاح متفاوت و گاهی هم به جای هم استفاده می شود. برای روشن تر شدن این موضوع، مروری بر منابع توسط نویسندگان انجام شد که خلاصه از آن در این پمفلت ارائه می شود تا ابهامات موجود در این مورد روشن شود.

از قدیم الایام، مفهوم منتور (Mentor) و پرسپتور (Preceptor) در مورد آموزش یک شاگرد تحت هدایت یک استاد بکار رفته و باور بر این بوده است که برای حفظ یک هنر یا حرفه خاص باید تجارب از این طریق به شاگردان منتقل شود. مصداق این باور در قسم نامه های بقراطی امروزی برای پزشکان، در جایی که پزشک قسم یاد میکند « من با خشنودی دانش پزشکی را که در اختیار دارم با کسانی که میخواهند آن را دنبال کنند قسمت میکنم ». این دو رویکرد در نظام آموزش پرستاری در دنیا مورد استفاده بوده و مطالعات زیادی در این خصوص انجام و گزارش شده است. در برنامه ادغام آموزش پزشکی عمومی در دانشگاه شهید بهشتی هم مورد توجه قرار گرفته است.

منتور شیپ به یک ارتباط گسترده و طولانی بین منتور و منته گفته می شود که هدف از آن راهنمایی افراد بی تجربه در یک محل یا یک بخشی از کار جدید است به جهت هر چه ماهرتر کردن آنها، ولی پرسپتورشپپ برنامه ای کوتاه مدت تر و متمرکز تر است که بر حمایت و یادگیری فردی تکیه نموده و سعی دارد یادگیرنده مبتدی و تازه وارد را مورد آموزش قرار دهد. پرسپتور (preceptor) همان طور که اشاره شد برنامه ای متمرکز است که در یک فرایند رسمی به کارکنان یا فراگیران مبتدی و تازه وارد (preceptee) برای کسب صلاحیت های کاری مورد نیاز کمک می کند و این کار را از طریق سر پرستی مستقیم در یک دوره محدود از زمان انجام می دهد در حالی که منتورشیپ بطور رسمی یا غیر رسمی (معمولا غیر رسمی) در طی یک دوره طولانی تر به یاد دهی گسترده ای در جهت ارتقاء شغلی و رشد شخصی و حرفه ای از طریق رهیافت های مشاوره ای می پردازد. این ارتباط می تواند از ماهها تا سالها طول بکشد و معمولا زمانی که یادگیرنده به اهداف مورد نظر دست یافت پایان می یابد. در پرسپتور یادگیری و یاددهی، مشاوره و هدایت کننده است در حالی که در منتور حمایت کننده و برانگیزنده هم می باشد و منتور علاوه بر مهارت های کلینیکی که در پرسپتورشپپ صورت می گیرد بر سایر اعمال و ظرفیت های شخصی هم اعمال می گردد.

نتیجه گیری:

بدین ترتیب پرسپتور، مدرس حرفه ایی در رشته های علوم پزشکی است که دانشجویان خود را برای یادگیری نقشها و مسئولیتهاشان، در حیطه خاص فعالیت پزشکی و در مدت زمان محدودی همراهی می نماید. به عبارت دیگر پرسپتور ارتباط نزدیکتر و مداومتری با دانشجوی خود داشته، همواره در فعالیتهای آموزشی دوره در کنار وی (همچون سایه) می باشد. همانطور که گفته شد این ارتباط معمولاً به یک دوره آموزشی و یا گردش بالینی دانشجویان محدود می شود. این دانشجویان ممکن است دانشجوی مقطع خاصی از برنامه آموزشی، فارغ التحصیل جدید و یا کادر جدیدی که به یک حیطه فعالیت متفاوت یا تخصصی تر منتقل شده است، باشند.

علیرغم تفاوت های ذکر شده، این دو به شکل طیف در امتداد یکدیگر بوده و در طول یک برنامه آموزشی می تواند بطور طولی و متوالی بکارگرفته شود.

با توجه به تعاریفی که از پرسپتور در بالا ارائه شد می توان وظایف اصلی یک پرسپتور را در چهار بخش ذیل تعریف نمود.

- اطمینان یافتن از اینکه دانشجویان در فرصتهای یادگیری مناسب شرکت می کنند.
- پایش و سنجش پیشرفت دانشجو
- ارائه بازخورد به هنگام به دانشجویان
- ایجاد یک جو یادگیری مثبت

آموزش و به کار گیری این رویکردها با رسمیت بیشتر می تواند تحولی در نظام آموزش رشته های علوم پزشکی کشور ایجاد کند

منابع جهت مطالعه بیشتر:

References:

1. Stewart BM, Krueger LE. An evolutionary concept analysis of mentoring in nursing. *Journal of Professional Nursing* 1996; 12:311-321.
2. Usher K, Nolan C, Reser P, Owens J, Tollefson J. An exploration of the preceptor role: preceptors' perception of benefits, rewards, supports and commitment to the preceptor role. *Journal of Advanced Nursing* 1999; 29: 506-514.
3. 1-Baraz Pardenjani SH, Ferydooni Moghadam M, Lorizade M. Clinical Education Status according to the Nursing and Midwifery Tehran University of Medical Sciences. *Journal of Strides in Development of Medical Education*. 2008;2(5):02-111.
4. 2. Sambunjak D, Straus SE, Marusic A. Mentoring in Academic Medicine: A Systematic Review. *JAMA*. 2006;296(9):1103-15.
5. حسین کریمی مونقی (۱۳۹۳). رویکردهای نوین تدریس در آموزش عالی با تاکید بر علوم پزشکی. انتشارات دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
6. یزدانی ش، همایونی ر، حسینی ف. راهنمای پرسپتور (برنامه آموزشی پزشکی عمومی). مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران؛ ۱۳۸۶: ص ۷-۵.

mail: nms.edo@mums.ac.ir